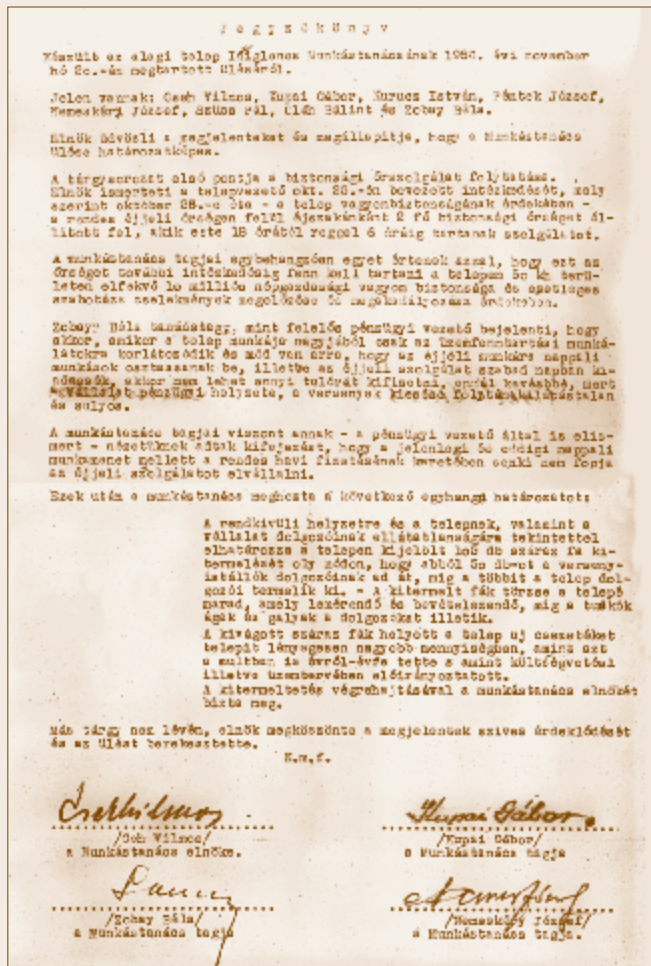

LÉVAI TIBOR

Az 1956-os Munkástanács története a Lóspört Vállalat alagi telepén

A forradalom első napjaiban megjelenő újságokban a szak-szervezetek munkahelyi munkástanácsok alakítására kérték a dolgozókat, melyek felváltották a kommunista párt, az MDP üzemi szervezeteit. Kádár János november 1-én szembefordult Nagy Imrével, Szolnokon ellenkormányt alakított, melyet a november 4-i szovjet fegyveres beavatkozás segített hatalomra. Az ország népe megkísérelte a passzív ellenállást, ami munkabeszüntetést, a rendeletek végrehajtásának szabotálását és esetenként újabb ellenállási gócok létrehozását jelentette. Az ellenállás egyik fő szervezője a Rácz Sándor és Bali Sándor vezetésével november 14-én megalakult Nagybudapesti Munkástanács lett.

Ebben az időben a Lóspört Vállalatnál három ideiglenes munkástanács is szerveződött, kettő Pesten (ügető és galopp üzemi) egy pedig Alagon. Az alagi szervezetről fennmaradt egy dosszié, mely néhány oldal gépelt jegyzőkönyvet, valamint 68 szavazócédulát tartalmaz.

Részletek az 1956. november 20-i ülés jegyzőkönyvéből

Az első jegyzőkönyv a november 20-án megtartott értekezlet eseményeit ismerteti, melyen Kupai Gábor, Kurucz István, Péntek József, Nemeskéri József, Szűcs Pál, Oláh Bálint, Zobay Béla és Cseh Vilmos (elnök) voltak jelen.

Cseh Vilmos 1916-ban született Nagykanizsán. Iskolai végzettsége 4 közép volt. Szakmájának a lovak patkolását választotta, melyben nagy gyakorlatot szerezve a mestervizsgát

is letette. A Lóspört Vállalathoz 1948 decemberében lépett be, mint patkolómester. Ekkor még rákospalotai lakosként a vállalat két pesti telepén, valamint Alagon is dolgozott, így nagy ismertségre tett szert. 1953-ban feleségével és két gyermekével Alagra, a vállalat 5-ös számú telepének bérlakásába költözött. Élete végéig itt lakott. A szakmunkás csoportnál lett műhelyvezető.

A november 20-i értekezleten két pontban is határozat született. Az egyik, hogy a telepvezető által a rendes éjjeli őrség mellett felállított 2 fős biztonsági őrséget (amely október 25-től este 6-tól reggel 6-ig teljesített szolgálatot) a telepen elfekvő 10 milliós népgazdasági vagyon biztonsága és esetleges szabotázs cselekmények megakadályozása érdekében további intézkedésig fenn kell tartani. Mivel a lóversenyek szünetelése miatt a vállalat pénzügyileg súlyos és kilátástalan helyzetbe került, s a túlórak kifizetése komoly nehézségekbe ütközött, az egyhangú döntés szerint ezen 12 órás szolgálat díjazását 8 túlórán állapították meg. A határozatot az ideiglenes Munkástanács tagjainak kellett a dolgozókkal ismertetni és megérteni. A második pont a fakitermelésre vonatkozott. A bányüzemek egyhónapos leállításának következtében a tüzelőellátás az ország egyik legsúlyosabb problémájává vált. A száraz fák kitermelésével egy napot sem lehetett várni, hisz az önkényes kivágások és lopások állandó napirenden voltak. Az alagi telep területén 105 darab száraz fát jelöltek meg kivágásra a dolgozók részére azzal, hogy a fa törzse a telepé maradt, míg a tuskó és az ágak a kitermelést végzőt illették. A fák felét a telep vezetősége a versenyistállók dolgozóinak engedte át azzal a feltétellel, hogy azok kivágását a lovasok végezzék. A fák elosztása és a kitermelés végrehajtása egyébként az ideiglenes Munkástanács elnökének volt feladata.

Egy november 24-én kelt jegyzőkönyv a következőket rögzíti: „Megállapítást nyert, hogy a Vállalat igazgatósága az ideiglenes központi Munkástanács javaslatára átadott az alagi telepnek 1 db vágómarhát abból a célból, hogy a forradalom közepette fennálló súlyos élelmezési viszonyokra tekintettel annak húsát a telepnek, valamint a telepen dolgozó versenyistállóbeli dolgozóknak szétmérje. Ezt a telep ideiglenes Munkástanácsa végezte illetve végeztette el a mai napon készpénzfizetés mellett. A hús 20 ft/kg, míg a faggyú és a belsőségek 15 ft/kg áron értékesült.”

Az 1956. november 24-én megjelent Magyar Közlöny ismertette a Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1956. évi 25. számú törvényerejű rendeletét a Munkástanácsokról. Az első paragrafus első bekezdése szerint Munkástanácsot kell választani minden ipari üzemben, ipari vállalatnál, bányában, állami mezőgazdasági üzemben, beleértve az egyes állami intézmények (MÁV, Posta stb.) ipari termelő üzemeit is. Rendelkezik még a Munkástanácsok megválasztásáról, jogköréről, elnökségéről és annak jogköréről, az elnökség és az igazgató kapcsolatáról, ügyrendi kérdésekről.

Az 1956. november 30-i jegyzőkönyv a Lóspört Vállalat alagi idomítótelepére és gazdaságára eső négy munkástanács-tag megválasztását ismerteti. Cseh Miklós, a telep ideiglenes munkástanácsának elnöke a Himnusz közös eléneklése után megnyitotta az ülést. A telep 76 dolgozója közül 68 volt jelen, így az értekezlet választóképesnek bizonyult. Kapala Miklós felolvasta a Közlönyben megjelenteket, majd ismertet-

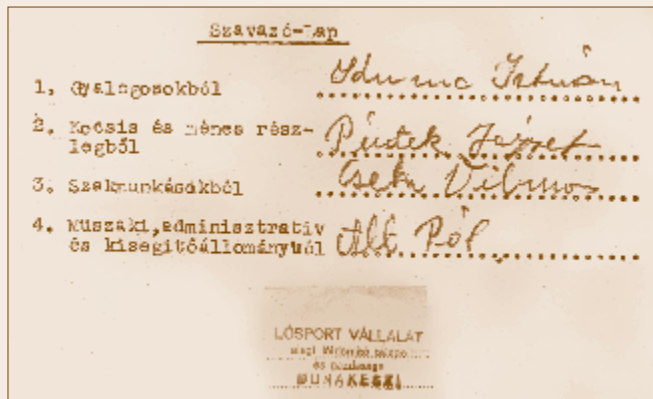
te a választás törvényes lefolytatását és felolvasta a választói névjegyzéket, melyet az alábbiakban közlünk (a kapott szavazatokkal, aláhúzva a megválasztott tanácstagok nevét):

1. csoport (gyalogmunkások): Bettenbuch Miklós 1, Farkas Sándor 1, Fekete Sándor 2, Iglódi József, Juhász János, Kupai Gábor 38, Kurucz István 19, Kerek István, Lőrincz József, Nachoczki János 6, Nagy András, Nagy József, Pallagi József, Péter Imre 1, Sós Bálint, Szöke Ferenc, Tuba Lajos, Vad András, Varga Imre

2. csoport (fogatos részleg és tenyésztés): Iglódi II. Ferenc 1, Iglódi Ferenc, Juhász István, Kedvesi József 2, Kulcsár Sándor 1, Lami István, Nemeskéry József 2, Oláh Bálint 30, Papp József, Péntek József 17, Szakács István 9, Szekeres Mihály, Szilágyi István, Szücs Pál 6, Erdélyi János, Fábián József, Hutflesz Ferenc, Tóth Károly, Sárík József

3. csoport (szakmunkások): Belleng István, Cseh Vilmos 67, Horváth István, Kárpáti Pál, Majba Mátyás, Molnár Géza, Molnár József 1, Nagy Andor, Oláh József, Sáfár Sándor, Sági József, Schriffer László, Agócs István, Kálmán Károly, Nagy János, Szklenár József

4. csoport (adminisztráció, műszaki és kiegészítő állomány): Illés Vilmos 1, dr. Pető József, Solt János 1, Zobay Béla 58, Kapala Miklós 4, Németh Gabriella 1, Eke Gáspár 1, Alt Pál 2, Kovács Jánosné, Bohács Mihály, Fetting Alajos, id. Hegedűs János, Losonczki János, Mészáros József, Molnár II. József, Szécsi István, Varga Péter, Unger Emma, Kappel Anna, Ujvári Mihályné, Vaskó Erzsébet, Gutai Istvánné

A 68 szavazócédula egyike

Az eredmény kihirdetése után a tanácstagok egymás között Cseh Vilmost választották összekötőnek, majd megköszönték a választók bizalmát. Az értekezlet a Szózat elének-lésével ért véget.

A választás után 1956. december 27-én értekezett újra a Munkástanács a telep vezetőségének részvételével. Az értekezleten sok téma szóba került. Zobay Béla pénzügyi főelőadó ismertette a telep vezetőségének erőfeszítéseit a telepen tárolt, közel 500 hektoliter cefre kifőzése érdekében. Mint-hogy a szeszfőzéshez szükséges tüzelőt az országosan fenn-állók szénhiány miatt más módon beszerezni nem lehet, a telep vezetősége felhatalmazta Nagy János főkertészt, hogy a nóg-rádi bányavidéken tegyen kísérletet bányászok illetmény-szénének felvásárlására. Összekötései alapján Nagy módot ta-lált arra, hogy ezen az úton a szén biztosítható legyen. Ehhez az igazgatóság és a Lósport Vállalat is hozzájárult, és a telep vezetősége a Munkástanáccsal egyetértve határozatot hozott: megbízta Nagy Jánost 79 liter pálinka ellenében 19 csille szén megvásárlására, és a váci szeszfőzdébe szállítására. Az egy-ségár 1 csille (7 mázsa) szén, amely 4 liter pálinkát, azaz 200

forintot ért. A könyvelésben a pálinka 50 forintos áron, míg a szén ára, mint kiadás jelent meg. Itt pár mondatban érdemes kitérni arra, hogy miként került kapcsolatba az alagi lóver-seny a pálinkával. A megszüntetett Magyar Lovaregylet az 1930-as évek végén Fichtner Károly telepvezető irányításával újabb beruházásokat hajtott végre az alagi gazdaságban. En-nek egyik része 18 katasztrális holdon szilvafák telepítése volt. Területe a mostani Alagliget I. lakópark Gérecz Attila utcai vége és a régi alagi temető között, a volt temetői pálya belse-jében helyezkedett el. A szilvás a háború után is megmaradt, gondosan művelték. 1956-ban 2800 db szilvafával (3 fajta) az ország egyik legjobb, s leggondozottabb gyümölcsösének szá-mított. A termés ebben az évben 1500 mázsával rekord meny-nyiséget ért el, ami akár tízezer liter pálinkát is jelentett. A Vállalat nagyobb jövedelemre tett szert a főzetéssel, mintha a leszedett gyümölcsöt értékesítette volna. A cefrőzés a szérűs-kertben nyolc, régen silózásra használt betonkádban történt. (Ezeket a kádakat nemrég balesetveszély miatt törmelékkel töltötték fel, de tetejük most is látható.) Az érett cefrét a váci pálinkafőzdébe szállították. A szeszfőzde számlája a telep ré-szére egyben származási igazolást is jelentett, így az a pálin-kát a nagybani eladásnál további adó nélkül értékesíthette.

Térjünk most vissza a december 27-i értekezlet eseményei-re. Szó volt az időszaki dolgozók munkakönyvének mielőb-bi visszaadásáról, továbbá arról, hogy a szalmahiányra való tekintettel indítsák meg a trágyacserét a gazdákkal. Kupai Gábor tolmácsolta a dolgozók egységes kívánságát, amely a túlórák százalékos kulcs szerint történő kifizetésére, és a mun-kaszüneti pótlék 100%-ra történő emelésére irányult. Továbbá kérte, hogy a túlórák a bérjegyzéktől elkülönítve számfejtse-senek. Solt János főagronómus tájékoztatást adott a mezőgaz-dasági üzemtervről. Illés Vilmos telepvezető telepfejlesztési terveit ismertette. Megemlítette, hogy nagy probléma a totali-zatőr épületek kérdése az alagi versenytéren, melyeket a Ló-sport Vállalat igazgatója le akar bontatni, hogy az anyagát el ne lopják. Mivel ez a nádpadlók teljes pusztulását jelentette volna, ezért megállapodtak abban, hogy a totalizatór épülete-ket nem engedik lebontani. További napirendi pontok után az ülés véget ért. Ekkor még nem sejtette senki, hogy ez volt az Alagi Munkástanács utolsó értekezlete.

A következő jegyzőkönyv már a Lósport Vállalat üzemi Munkástanács elnökségének 1957. január 11-én Budapes-ten megtartott értekezletéről szól. Jelen voltak: Flandorffer Tamás, Szalai János, Balogh János, Bán József, Tölgyesi Ist-ván, Gyurkovics Béla és Hajnal Károly, a vállalat igazgató-ja. Az igazgató ismertette a Földművelésügyi Minisztérium 35027/1957. számú átiratát, majd megállapította: mivel a Ló-sport Vállalat termelő tevékenységet nem folytat, csak szol-gáltatást végez, így a vonatkozó kormányhatározat értelmé-ben felhívja a vállalat figyelmét a Munkástanács (beleértve az alagi tanácsot is) működésének megszüntetésére. Ez 1957. január 14-én meg is történt.

Cseh Vilmos a forradalom vívmányának tekintette a Munkástanács megalakulását, ezért ezt a döntést nem tudta elfogadni, hiszen Alagon több fajta mezőgazdasági termelő-munkát is végeztek. Érvelését elutasították, munkahelye fel-mondott neki, feljelentették. A hatóságnál történt kihallgatás során félholtra verték, melynek következtében maradandó egészségkárosodást szenvedett. Állapotának lassú javulása után otthon, kis műhelyében patkolta a környék gazdáinak lovait, a gazdák nagy megelégedésére.